

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kansaneläkelain 98 ja 103 §:n sekä Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 20 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi kansaneläkelakia ja Kansaneläkelaitoksesta annettua lakia. Kansaneläkelaitoksen kansaneläkerahastoon kertyvät tuotot vähennettäisiin etuusmenojen sijasta rahastosta maksettavista laitoksen toimintakuluista. Lisäksi toimintakulujen rahoituksessa luovuttaisiin valtion rahoituksen jakamisesta 90 prosentin ennakkorahoitukseen ja 10 prosentin loppurahoitukseen. Valtion rahoitus maksettaisiin kuukausittain etukäteen täysimääräisenä kansaneläkerahaston toimintakulujen lisäksi myös Kansaneläkelaitoksen osuuksiin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukai-

sista kansaneläke- ja perhe-eläkekuluista sekä Kansaneläkelaitoksen maksamiin työkyvyn arviointikustannuksiin.

Kansaneläkelaitoksesta annetussa laissa olevaa säännöstä työkyvyttömyyseläkepäättösten ratkaisuyksiköstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että päätökset olisi mahdollista tehdä Kansaneläkelaitoksessa muuallakin kuin laitoksen keskushallinnossa. Työkyvyttömyyseläkepäättökset olisi kuitenkin edelleen tehtävä Kansaneläkelaitoksessa keskitysti yhdessä yksikössä.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1 Kansaneläkkeiden rahoitus

Kansaneläkelain rahoitussäännöksiä muutettiin vuoden 2010 alusta siten, että valtio rahoittaa kansaneläkelain mukaiset etuudet ja niiden toimeenpanosta aiheutuvat kulut siltä osin kuin kansaneläkerahaston sijoitustuotot ja rahastoon tuloutettavat muut tuotot eivät niitä kata. Rahaston muita tuottoja ovat työntäjän kansaneläkemaksut, joita tilitetään vuonna 2010 kansaneläkerahastoon vielä yhteensä noin 46 miljoonaa euroa. Vuoden 2010 jälkeen näiden kansaneläkemaksutuottojen osuus alenee enimmillään noin kahteen miljoonaan euroon vuodessa ja loppuu kokonaan muutamana vuoden jälkeen. Tuottojen määrän väheneminen mahdollistaa sen, että tuottojen vähentäminen olisi mahdollista tehdä etuusmenojen sijasta kansaneläkerahastosta maksettavista toimintakuluista. Vastaava menettelyä tuottojen vähentämisestä rahaston toimintakuluista noudatetaan sairausvakuutusrahastossa.

Valtion kansaneläkelain mukaisesta rahoituksesta maksetaan Kansaneläkelaitoksen kansaneläkerahastoon kuukausittain ennakkoa 90 prosenttia. Loppuosa 10 prosenttia valtion rahoituksesta maksetaan, kun tiedetään maksettujen etuuksien ja kulujen määrät eli noin kahden kuukauden kuluttua ennakon maksamisesta. Valtion rahoituksen kuukausittain maksettavien erien jakamien kahteen osaan — 90 prosentin suuruiseen ennakkoeraan ja 10 prosentin suuruiseen täydennyserään — on tarpeettoman raskas menettely maksettaessa pieniä rahoitusosuuksia.

Esityksellä pyritään selkeyttämään ja yksinkertaistamaan valtion rahoitusosuuksien maksamista Kansaneläkelaitoksen kansaneläkerahastoon. Esityksessä ehdotetaan, että kansaneläkerahaston sijoitustuottojen ja kansaneläkemaksutuottojen määrä vähennettäisiin kansaneläkerahastosta maksettavien toimintakulujen määrästä. Valtio rahoittaisi tuottojen vähentämisen jälkeen jäljelle jäävän toimintakulujen nettomäärän.

Lisäksi ehdotetaan, että valtion rahoitus kansaneläkerahaston tuotoilla vähennetyistä arvioiduista toimintakuluista maksettaisiin kuukausittain täysimääräisenä enakkona. Vastaavaa menettelyä ehdotetaan noudatettavaksi myös maksettaessa valtion ennakkoa Kansaneläkelaitoksen maksamista työkyvyn arviointikustannuksista.

Myös valtion rahoitus kansaneläkerahastosta maksettavista osuuksista maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaisista kansaneläke- ja perhe-eläkekuluista maksettaisiin kuukausittain täysimääräisenä.

1.2 Kansaneläkelaitoksen työkyvyttömyyseläkkeiden ratkaisuyksikkö

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 20 §:n mukaan oikeus kansaneläkelain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen arvioidaan ja työkyvyttömyyseläkepäättökset tehdään Kansaneläkelaitoksen keskushallinnossa. Muiden Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuksien osalta laissa säädetään, että niistä päätetään laitoksen toimistossa tai muussa paikallishallinnon yksikössä, ellei työjärjestyksessä toisin määrätä.

Säännöksellä työkyvyttömyyseläkepäättösten tekemisestä keskitetyksi Kansaneläkelaitoksen keskushallinnossa on haluttu varmistaa se, että Kansaneläkelaitoksessa noudatetaan yhdenmukaisia linjauksia työkyvyttömyyttä arvioitaessa. Hakemusten keskitetyllä käsittelyllä pyritään turvaamaan ratkaisujen yhdenmukaiset linjaukset myös silloin, kun henkilö hakee työkyvyttömyyseläkettä sekä Kansaneläkelaitokselta että työeläkelaitokselta.

Yhdenmukaisten työkyvyttömyyseläkepäättösten turvaamiseksi Kansaneläkelaitos ja työeläkelaitokset noudattavat laitosten välillä sovittua ennakkoilmoitus- ja neuvottelumenettelyä silloin, kun henkilö hakee työkyvyttömyyseläkettä sekä Kansaneläkelaitokselta että työeläkelaitokselta. Menettely edellyttää, että oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen ratkaistaan Kansaneläkelaitoksessa keskitetysti

yhdessä yksikössä. Työkyvyttömyyseläkkeet ratkaistaan Kansaneläkelaitoksessa tällä hetkellä laitoksen keskushallinnossa, ratkaiseva yksikkö on terveysosastossa.

Kansaneläkelaitoksen hallitus on ehdottanut, että Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 20 §:ää muutettaisiin siten, että laitos voisi itse päättää työkyvyttömyyseläkkeiden keskitetyn ratkaisuyksikön sijoittamisesta laitoksen organisaatiossa.

Yhdenmukaisen ratkaisulinjan varmistamiseksi on olennaista, että työkyvyttömyyseläkepääätökset tehdään Kansaneläkelaitoksessa keskitetysti yhdessä yksikössä. Ratkaisuyksikkö voisi olla myös muualla kuin laitoksen keskushallinnossa, kunhan yksikössä on riittävät resurssit ja ammattitaitoinen henkilöstö. Yksikössä tulee olla myös tarvittavat yhteydet työeläkelaitoksiin, jotta nykyinen ennakoilmoitus- ja neuvottelumenettelyn voisi jatkua häiriöttä.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 20 §:ää siten, että se edellyttäisi Kansaneläkelaitoksen työkyvyttömyyseläkepääätösten tekemisen edelleen keskitetysti sitomatta kuitenkaan

ratkaisuyksikköä nimenomaisesti laitoksen keskushallintoon.

2 Esityksen vaikutukset

Kansaneläkerahastoa koskevien rahoitussäännösten muutoksilla ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia. Muutokset selkeyttäisivät ja yksinkertaistaisivat valtion rahoituksen maksatusmenettelyä. Tuottojen huomioon ottamista koskeva muutos yhtenäistäisi kansaneläke- ja sairausvakuutusrahastossa noudatettuja menettelyjä.

Kansaneläkelaitoksen työkyvyttömyyseläkepääätösten ratkaisuyksikköä koskevalla ehdotuksella ei arvioida olevan taloudellisia tai hallinnollisia vaikutuksia.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu valtiovarainministeriön, Kansaneläkelaitoksen, Eläketurvakeskuksen ja Kansaneläkelaitoksen henkilöstöjärjestöjen edustajia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Kansaneläkelaki

98 §. *Etuuksien ja kulujen rahoitus.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että kansaneläkerahaston sijoitustoiminnan tuotot ja rahaston saamat muut tuotot vähennettäisiin valtion rahoitusosuutta määrättäessä kansaneläkerahaston toimintakuluista. Rahaston muita tuottoja olisivat työnantajan kansaneläkemaksujen myöhässä maksettavat suoritukset.

103 §. *Valtion osuuden maksaminen.* Pykälässä on säännökset valtion osuuden maksamisesta Kansaneläkelaitokselle. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että säännös 90 prosentin ennakkomaksatuksesta koskisi 97 §:n 1 momentissa tarkoitettujen etuuskulujen rahoitusta. Valtion rahoitusosuudesta maksettaisiin siten enakkona 100 prosenttia, kun on kyse Kansaneläkelaitoksen kansaneläkerahastosta maksettavien toimintakulujen rahoittamisesta, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisten kansaneläke- ja perhe-eläkekulujen Kansaneläkelaitoksen osuuden rahoittamisesta tai Kansaneläkelaitoksen maksamien työkyvyn arviointikustannusten rahoittamisesta.

Pykälän 2 momentissa säädetään kansaneläkerahaston rahoitusosuuden vähimmäis-

määrän turvaavasta valtion suorituksesta. Säännöstä ei ehdoteta muutettavaksi.

Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että valtioneuvoston asetuksenantovaltuus koskisi myös 1 momentin mukaisia täysimääräisesti maksettavia valtion rahoitusosuuksia.

1.2 Laki Kansaneläkelaitoksesta

20 §. *Etuuden ratkaisemista koskeva päätösvalta.* Pykälää muutettaisiin siten, että oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen arvioitaisiin ja työkyvyttömyyseläkepäätökset tehtäisiin Kansaneläkelaitoksessa keskitetysti yhdessä yksikössä, joka voisi olla muuallakin kuin laitoksen keskushallinnossa.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011. Kansaneläkelain muutoksia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2011 maksettaviin valtion osuuksiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**kansaneläkelain 98 ja 103 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansaneläkelain (568/2007) 98 ja 103 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 934/2009, seuraavasti:

98 §

Etuuksien ja kulujen rahoitus

Valtio rahoittaa kansaneläkerahastosta maksettavat 97 §:n mukaiset etuudet ja kulut. Toimintakulut valtio rahoittaa siltä osin kuin kansaneläkerahaston sijoitustuotot ja muut tuotot eivät niitä kata.

103 §

Valtion osuuden maksaminen

Valtio maksaa Kansaneläkelaitokselle 98 §:n mukaiset rahoitusosuudet kuukausittain. Ennakkona 97 §:n 1 momentin mukaisista etuuksista valtio maksaa Kansaneläkelaitokselle kuukausittain 90 prosenttia valtion rahoitusosuuden arvioidusta määrästä.

Kansaneläkerahaston toimintakulujen rahoittamiseksi joulukuussa maksettava valtion osuuden ennako määrätään kuitenkin siten, että kansaneläkerahaston rahoitusomaisuuden vähimmäismäärä voidaan saavuttaa.

Valtion osuuksien, niiden ennakoiden ja lopullisten valtion osuuksien vahvistamisesta ja maksamisesta sekä sitä varten tarvittavista tiedoista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2011 maksettaviin valtion osuuksiin.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

2.

Laki**Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 20 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 20 § seuraavasti:

20 §

Etuuden ratkaisemista koskeva päätösvalta

Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen arvioidaan ja työkyvyttömyyseläkepäätökset tehdään Kansaneläkelaitoksessa keskitetysti. Muut etuuden ratkaisemista koskevat asiat päätetään toimistossa tai muussa paikallishal-

linnon yksikössä, jollei työjärjestyksessä toisin määrätä. Kansaneläkelaitos voi yhdenmukaisen ratkaisukäytännön varmistamiseksi antaa ohjeita etuuksien käsittelemisestä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2011.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Juha Rehula*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

kansaneläkelain 98 ja 103 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansaneläkelain (568/2007) 98 ja 103 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 934/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

98 §

98 §

Etuuksien ja kulujen rahoitus

Etuuksien ja kulujen rahoitus

Valtio rahoittaa kansaneläkerahastosta maksettavat 97 §:n mukaiset etuudet ja kulut siltä osin kuin kansaneläkerahaston sijoitustuotot ja muut tuotot eivät niitä kata.

Valtio rahoittaa kansaneläkerahastosta maksettavat 97 §:n mukaiset etuudet ja kulut. *Toimintakulut valtio rahoittaa* siltä osin kuin kansaneläkerahaston sijoitustuotot ja muut tuotot eivät niitä kata.

103 §

103 §

Valtion osuuden maksaminen

Valtion osuuden maksaminen

Valtio maksaa Kansaneläkelaitokselle kuukausittain valtion 98 §:n mukaisen rahoitusosuuden enakkona 90 prosenttia valtion rahoitusosuuden arvioidusta määrästä.

Kansaneläkerahaston toimintakulujen rahoittamiseksi joulukuussa maksettava valtion osuuden enakko määrätään kuitenkin siten, että kansaneläkerahaston rahoitusomaisuuden vähimmäismäärä voidaan saavuttaa.

Ennakoiden ja lopullisten valtion osuuksien vahvistamisesta ja maksamisesta sekä sitä varten tarvittavista tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Valtio maksaa Kansaneläkelaitokselle 98 §:n mukaiset rahoitusosuudet kuukausittain. *Enakkona 97 §:n 1 momentin mukaisista etuuksista* valtio maksaa Kansaneläkelaitokselle kuukausittain 90 prosenttia valtion rahoitusosuuden arvioidusta määrästä.

Kansaneläkerahaston toimintakulujen rahoittamiseksi joulukuussa maksettava valtion osuuden enakko määrätään kuitenkin siten, että kansaneläkerahaston rahoitusomaisuuden vähimmäismäärä voidaan saavuttaa.

Valtion osuuksien, niiden ennakoiden ja lopullisten valtion osuuksien vahvistamisesta ja

maksamisesta sekä sitä varten tarvittavista tiedoista *annetaan tarkempia säännöksiä* valtioneuvoston asetuksella.

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2011.*

*Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran
vuodelta 2011 maksettaviin valtion osuuksiin.*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.*

2.

Laki**Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 20 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 20 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

20 §

20 §

Etuuden ratkaisemista koskeva päätösvalta

Etuuden ratkaisemista koskeva päätösvalta

Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen arvioidaan ja työkyvyttömyyseläkepäätökset tehdään keskushallinnossa. Muut etuuden ratkaisemista koskevat asiat päätetään toimistossa tai muussa paikallishallinnon yksikössä, ellei työjärjestyksessä toisin määrätä. Kansaneläkelaitos voi yhdenmukaisen ratkaisukäytännön varmistamiseksi antaa ohjeita etuuksien käsittelemisestä.

Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen arvioidaan ja työkyvyttömyyseläkepäätökset tehdään *Kansaneläkelaitoksessa keskitetysti*. Muut etuuden ratkaisemista koskevat asiat päätetään toimistossa tai muussa paikallishallinnon yksikössä, *jollei* työjärjestyksessä toisin määrätä. Kansaneläkelaitos voi yhdenmukaisen ratkaisukäytännön varmistamiseksi antaa ohjeita etuuksien käsittelemisestä.

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2011.*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.*